

Dokazování v občanských nebo obchodních věcech

Informační podklad k návrhu nařízení, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech

Podklad k dokumentu Rady č. 9620/18
září 2018
zpracovala: Jana Francová

Obsah:

- Hodnocení z hlediska principu subsidiarity: 3
- Odůvodnění a předmět: 3
- Obsah a dopad:..... 4
- Stanovisko vlády ČR: 6
- Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:..... 6
- Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR: 6

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: DOKUMENTY EU
Název: Dokazování v občanských nebo obchodních věcech	Typ řady: interní
Zpracovala: Francová, J.	První vydání řady: říjen 2004
Číslo: Podklad k dokumentu č. 9620/18	Frekvence vydání řady: nepravidelná
Datum: září 2018	Zaměření: Informační podklady k dokumentům EU projednávaným VEZ
Klíčová slova:	Jazyk: CZ
Soudní spolupráce; dokazování	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

NÁVRH NAŘÍZENÍ

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech
KOM(2018) 378 v konečném znění, kód Rady 9620/18
Interinstitucionální spis 2018/0203/COD

- **Právní základ:**
Článek 81 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
6. 6. 2018
- **Procedura:**
Řádný legislativní postup.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 30. července 2018, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 13. srpna 2018 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
V květnu 2018 Evropská komise představila dva návrhy na novelizaci již existujících nařízení – nařízení o doručování¹ a nařízení o dokazování². Jejich společným cílem je **modernizace a digitalizace justiční spolupráce v přeshraničních občanských a obchodních věcech v celé EU**. Mají zlevnit, zefektivnit a zjednodušit přístup ke spravedlnosti v občanských a obchodních věcech pro občany i podniky.

Centrálním bodem návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (dále jen „návrh“) je **podpora využití videokonferencí**. Provádět výslechy by mělo být jednodušší, jelikož dotčené osoby nebudou muset cestovat do jiné země. Kromě toho by se podle Komise mělo ušetřit: Náklady na přeshraniční výslech účastníka řízení či svědka pomocí videokonference obvykle činí 100 eur, zatímco u výslechu, při němž jsou účastníci osobně přítomni, to je 400 až 800 eur.

Návrh je předkládán v rámci programu Komise pro účelnost a účinnost právních předpisů REFIT. Jeho předložení předcházely veřejná konzultace, odborné konzultace na zasedání expertní skupiny Rady pro elektronické doručování písemností a elektronickou komunikaci, pracovní diskuze na zasedání Evropské soudní sítě, posouzení dopadů schválené Výborem pro kontrolu regulace.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (doručování písemností) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000.

² Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech.

Stávající úprava v nařízení o dokazování

- Cílem tohoto nařízení bylo zlepšit, zjednodušit a zrychlit spolupráci mezi členskými státy při dokazování v rámci soudních postupů v občanských a obchodních věcech. Nařízení usnadňuje dokazování v jiném členském státě. Vztahuje se na občanské a obchodní věci, pokud soud členského státu žádá:
 - příslušný soud jiného členského státu o provedení dokazování;
 - aby směl provést dokazování přímo v jiném členském státě.

Žádost musí být podána za účelem dokazování, které je určeno pro zahájené nebo zamýšlené soudní řízení.

- Nařízení nahradilo ve vztazích mezi členskými státy EU (s výjimkou Dánska) původní mezinárodní Úmluvu ze dne 18. března 1970 o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských nebo obchodních. Tato Úmluva se dodnes používá na vztahy s Dánskem, které se přijímání nařízení neúčastnilo.
- Každý členský stát vypracoval seznam soudů příslušných k dokazování s uvedením místní a popřípadě zvláštní věcné příslušnosti těchto soudů. Žádosti o dokazování předává soud, u kterého bylo řízení zahájeno nebo se jeho zahájení zamýšlí (dožadující soud), přímo příslušnému soudu jiného členského státu, který má dokazování provést (dožádaný soud).
- Každý členský stát určil ústřední orgán, který je pověřený předáváním informací soudům, hledáním řešení veškerých obtíží, které mohou vzniknout v souvislosti se žádostí, ve výjimečných případech předáváním žádosti příslušnému soudu na žádost dožadujícího soudu.
- Žádost se podává na schváleném formuláři uvedeném v nařízení a musí povinně obsahovat takové údaje, jako jsou jména a adresy stran, povaha a předmět případu, popis dokazování, jež má být provedeno atd. Žádost a sdělení podle tohoto nařízení se vypracovávají v úředním jazyce členského státu dožádaného soudu nebo v jiném jazyce, který dožádaný členský stát může přijmout (ČR určila jako další přípustné jazyky angličtinu, němčinu a slovenštinu).
- Dožádaný soud vyřídí žádost v souladu s právními předpisy svého členského státu a to nejpozději do 90 dnů od přijetí.
- Žádost může být zamítnuta pouze v těchto případech:
 - žádost nespadá do působnosti tohoto nařízení (týká se například trestních, a ne občanských nebo obchodních věcí);
 - k vyřízení žádosti nejsou příslušné orgány moci soudní;
 - žádost není úplná;
 - osoba, o jejíž výslech se žádá, se odvolává na své právo odepřít výpověď nebo na zákaz výpovědi;
 - záruka nebo záloha na náklady v souvislosti s využitím služeb znalce nebyla složena.
- Pokud je vyřízení žádosti odmítnuto, dožádaný soud o tom uvědomí dožadující soud do 60 dnů ode dne přijetí žádosti dožádaným soudem.
- Stanoví-li tak právo členského státu dožadujícího soudu, mají jeho zástupci právo být přítomni při dokazování prováděném dožádaným soudem. To platí i pro strany, případně pro jejich zástupce.

• **Obsah a dopad:**

Mezi hlavní navrhované změny obsažené v návrhu patří:

1. Nový odstavec 4 v čl. 1 nařízení

Z důvodu rozdílné interpretace pojmu „soud“ v jednotlivých členských státech (někde úzká jako pouze „soudní dvůr“, jinde široká jako veškeré orgány soudní moci včetně notářů) je navrženo včlenit do nařízení definici soudu (pouze pro účely předmětného nařízení). Podle návrhu se „*soudem rozumí jakýkoli justiční orgán v členském státě, který je příslušný k dokazování podle tohoto nařízení.*“

2. Nové znění čl. 6 „předávání žádostí a ostatních sdělení“

Jako pravidlo se zavádí povinné elektronické předávání žádostí a sdělení prostřednictvím „*decentralizovaného informačního systému sestávajícího z vnitrostátních informačních systémů propojených prostřednictvím komunikační infrastruktury, jež umožňuje zabezpečenou a spolehlivou přeshraniční výměnu informací mezi vnitrostátními informačními systémy*“. Ve výjimečných případech, tj. pokud systém selže nebo není vhodný pro dané předání (např. předání vzorku DNA jako důkazu), lze i nadále používat jiné způsoby.

3. Nové znění článku 17 a nový článek 17a

Účelem navrhovaných změn je zajistit vhodnější, častější a rychlejší využívání přímého dokazování prostřednictvím videokonferencí, pokud je mají dané soudy k dispozici a pokud se jedná o vhodný prostředek s ohledem na specifické okolnosti daného případu.

V článku 17 je navrženo odstranit odst. 2³, který zakotvuje princip dobrovolnosti při přímém dokazování. Přidává se nový odstavec, podle něhož by měla platit právní fikce o schválení žádosti o přímé dokazování ústředním orgánem dožádaného členského státu, kdy „*pokud ve lhůtě 30 dnů od zaslání žádosti neobdrží dožadující soud informace o tom, zda bylo žádosti vyhověno, považuje se žádost za přijatou.*“

4. Nový článek 17b „dokazování prostřednictvím diplomatických úředníků nebo konzulárních zástupců“

Diplomatictí úředníci nebo konzulární zástupci jednoho členského státu mohou na území jiného členského státu a v oblasti, v níž vykonávají své funkce, provádět dokazování bez nutnosti předchozí žádosti ústřednímu orgánu, za podmínky, že budou vyslyšet státní příslušníky členského státu, který zastupují, bez donucení a v souvislosti s řízeními probíhajícími před soudy členského státu, který zastupují.

5. Nový článek 18a

Je navrhováno stanovit, že digitální důkazy získané v souladu s právem členského státu, kde byly pořízeny, nebudou zamítnuty jako důkazy v jiných členských státech pouze z důvodu jejich digitální povahy.

6. Úprava závěrečných ustanovení

Tzv. komitologická ustanovení (tj. ustanovení přenášející na Komisi pravomoc k vydávání aktů) jsou navrhována upravit tak, aby byla v souladu se zněním čl. 290 Smlouvy o fungování EU.

Komise má zavést podrobný program monitorování výstupů, výsledků a dopadů nařízení.

Komise má také do pěti let provést hodnocení nařízení a předložit zprávu o hlavních zjištěních.

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Gestor – ministerstvo spravedlnosti očekává finanční náklady v souvislosti s vybudováním decentralizovaného IT systému, jeho napojením a následnou údržbou. Vzhledem k tomu, že nejsou k dispozici konkrétní technická data, nelze podle něj v současné době odhadnout konkrétní částku.

³ Stávající znění odst. 2 čl. 17, který je navrhováno vypustit: „*Přímé dokazování může být provedeno pouze tehdy, pokud ho lze provést dobrovolně bez použití donucovacích opatření.*

Pokud přímé dokazování spočívá ve výslechu osoby, oznámí dožadující soud této osobě, že se výslech uskutečňuje na základě dobrovolnosti.“

- **Stanovisko vlády ČR:**

Ministerstvo spravedlnosti zaujalo k návrhu převážně pozitivní stanovisko. Obavy vyjádřilo z výše nákladů, jež si vyžádá vybudování decentralizovaného IT systému, jehož prostřednictvím by měly mezi sebou komunikovat notifikované orgány. Výhrady má gestor k úpravě přímého dokazování v návrhu, zejména k odstranění principu dobrovolnosti.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

V Evropském parlamentu se bude návrhem zabývat výbor pro právní záležitosti, zpravodaj dosud nebyl stanoven.

- **Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR:**

Výbor pro evropské záležitosti PS PČR projednal dokument dne 5. 9. 2018 a usnesením č. 130 přijal tyto závěry:

Výbor pro evropské záležitosti

1. **bere na vědomí** návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (o dokazování) a rámcovou pozici vlády ČR k němu a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (doručování písemností) a rámcovou pozici vlády ČR k němu;
2. **souhlasí** s obecným cílem návrhů, kterým je zjednodušení fungování vnitřního trhu, s čímž souvisí i poskytnutí efektivního rámce pro přeshraniční soudní spolupráci;
3. **žádá vládu ČR**, aby jej informovala o projednávání těchto návrhů v Radě a o postoji, jaký při tomto projednávání zaujme;
4. **postupuje** tyto návrhy nařízení pro informaci ústavněprávnímu výboru.